

Claire Rengade

per Jason Hall

Hola Claire!

Hola Jason, a mi també m'agradaria entrevistar-te. Creus que l'escriptura anglesa existeix?

Crec que el que és molt anglès és intentar trobar l'equilibri entre l'art intel·lectual i l'art popular. Qui millor ho va fer va ser Shakespeare, que va deixar una enorme empremta.

També hem tingut una empremta a França. Visc en un país molt acadèmic amb el llenguatge, per influència dels *filòsofs de les llums* del segle XVIII, i també dels *paroliers* més tard. A França, una paraula és una paraula i parlar no és escriure, i, a vegades, quan ets dramaturg, és una mica difícil fer un text amb llenguatge oral, perquè no es considera text.

Per què no em parles del teu procés de creació?

Escric amb les orelles quan sento parlar la gent. En el seu ritme hi trobo imatges i particularitats naturals que m'ajuden a posar nom a les coses del món a través del cos. Considero que no hi ha psicologia per a l'actor. L'actor és només un so, i cadascú té el seu propi so en el seu propi cos. Per escriure, conec gent, viatjo a altres països, a altres cultures. Per exemple, ara m'interessen els vestits de cerimònia; doncs vaig a casaments, reunions, inauguracions... La setmana passada vaig anar al casament d'una parella formada per un membre d'una família francoalgeriana i l'altre, de família turca. Era la meva primera experiència en aquest camp i em va fer escriure. Actualment, també m'interessen els diners;

estic completament obsessionada amb les paraules relacionades amb els diners, sempre i per tot arreu. I això em fa escriure. Vaig fer una mena d'esquema que anomeno *des croquis verbaux* (croquis verbals), que vol dir que anoto la manera de parlar.

Em pots dir quin paper van jugar els croquis verbaux en la creació de Nous c'est juste des jeux?

Per a aquesta obra, vaig buscar paraules escrites (*paroles*) relacionades amb xocs corporals. Hi havia el conflicte d'Iraq, jo era en una ciutat dels suburbis de Lió amb els actors, a l'hivern (és important, perquè teníem els cossos entumits/paralitzats) i estava molt embarassada. Jo volia treballar amb el món virtual (videojocs) i estava vivint una situació molt real en el meu *a prop* (*près*) (una criatura) i en el meu *lluny* (una guerra gens virtual, transmesa com a tal pels mitjans de comunicació). Per preparar-nos per ser súper guerrers com els súper guerrers dels videojocs, també com els de la guerra d'Iraq, vam fer una mena de joc per la ciutat, amb activitats de defensa personal o de prepara-

ció física per un eventual conflicte: tir amb pistola, tir amb arc, boxa a l'aire, etc. Al mateix temps, vivíem allà i els habitants ens parlaven dels seus cossos entumits/congelats. Vaig decidir construir/crear el caràcter de l'Audrey amb parafàsia i accedir a un lèxic trastornat/pertorbat, com en l'afàsia, que és un problema neurològic provocat per un xoc. L'efecte que provoca en el cervell és una confusió de les connexions que em fa pensar en una televisió espatllada. Tots els meus personatges estan totalment *espatllats*. Fan zàping d'un tipus de consum a un altre.

Sempre dirigeixes els teus textos?

No em cal pensar que he de dirigir els meus textos. Al principi era una manera de treballar, però també feia aquesta mena de direcció amb altres textos. I els meus textos també són per ser dirigits per altres directors. L'últim que he escrit, el dirigirà una altra persona. Per a mi, donar el text als actors és una manera d'escriure i tinc sort de poder-ho fer, perquè som una companyia que hem passat tres anys treballant en un teatre.

Actualment per exemple, jo escric i ells actuen dia rere dia; jo escric i ells ho proven a l'escenari.

Què opines dels directors o els acadèmics que interpreten la teva feina?

A mi em cal deixar una petita nota per al lector. Els meus textos no són ordenats, la vida tampoc no ho és. Tampoc no estan fragmentats, estan escrits seguint una composició determinada. I com una mena de tot global, més o menys circular, com *parole* quan encercla una imatge. No ha de fer por la geografia d'aquesta construcció —si es va línia per línia o paraula per paraula es perd alguna cosa important del que estic escrivint. Però crec que passa el mateix en tots els textos; si el director o l'interpret no són conscients de la globalitat, això complica l'accés al text.

Abans has dit que per a alguns francesos és difícil imaginar que el llenguatge oral es pugui convertir en text. T'ha complicat la vida això?

Al principi d'escriure, em sentia com un actor; més tard com un director.

El llenguatge era una cosa que havia de provar en la meua pròpia boca, i pensava que es trobava més als llibres que no pas al propi cos. Quan feia de logopeda, vaig conèixer gent que tenia vertadera poesia en els mots, en el ritme, en les imatges. En les seves paraules hi havia poesia de veritat. I un dia vaig dir als actors que volia escriure alguna cosa per al mot en el cos abans que res. I vaig descobrir una cosa: la meua escriptura per a la parla, com l'anomeno ara. Al principi, no és que volgués canviar res en la meua escriptura. Era una mena d'experiment acientífic per a actors reals i, actualment, vull continuar amb aquell experiment.